

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annettua lakia muutettavaksi. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös rikoksella aiheutetun henkilövahingon kärsineelle tulojen tai elatuksen menetyksestä suoritettavan korvauksen enimmäismäärästä. Samalla ehdotetaan säädettäväksi sen työnantajalle korvattavan palkan tai vastaavan korvauksen enimmäismäärästä, jonka työnantaja on maksanut rikoksella aiheutetun henkilövahingon kärsineelle työkyvyttömyyden ajalta. Ehdotus perustuu siihen, että

vuoden 1996 alusta voimaan tulleella sairausvakuutuslain muutoksella laista poistettiin säännös vähimmäispäivärahasta, jonka perusteella edellä tarkoitettujen korvausten enimmäismäärät oli laskettu. Lisäksi ehdotetaan, että enimmäismäärät tarkistettaisiin asetuksella kolmivuotiskausittain rahanarvon muutosta vastaavasti.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain, jäljempänä *rikosvahinkolaki*, 5 §:ssä säädetään rikoksella aiheutetun henkilövahingon kärsineelle suoritettavista korvauksista. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan yksi näistä korvauslajeista on vahingon kärsineelle tulojen tai elatuksen menetyksestä maksettava korvaus. Lain 5 a §:n mukaan työnantajalle puolestaan korvataan vahingon kärsineen työkyvyttömyysajalta työnantajan työntekijälleen mahdollisesti maksama palkka tai sitä vastaava korvaus. Tällä hetkellä näiden korvausten enimmäismäärä on mainittujen lainkohtien mukaan sidottu sairausvakuutuslain (364/63) perusteella suoritettavan vähimmäispäivärahan määrään. Korvausta suoritetaan enintään sairausvakuutuslain perusteella ilman lapsi-

korotusta maksettavan vähimmäispäivärahan kymmenkertainen määrä. Vuoden 1996 alusta voimaan tulleella sairausvakuutuslain muutoksella laissa tarkoitettu vähimmäispäiväraha on kuitenkin poistettu. Näin ollen edellä tarkoitetuilla korvauksilla ei tällä hetkellä tosiasiallisesti ole ylärajaa, minkä vuoksi rikosvahinkolakia ehdotetaan muutettavaksi.

Edellä tarkoitettujen enimmäiskorvausten markkamääristä ehdotetaan säädettäväksi suoraan rikosvahinkolaissa. Vuoden 1995 lopussa sairausvakuutuslain perusteella lasketun korvauksen määrä oli enimmillään 659 markkaa työpäivältä. Korvauksen enimmäismääräksi ehdotetaan 660 markkaa päivältä. Se vastaisi vuoden 1995 lopussa voimassa ollutta ylärajaa lähimpään kymmeneen markkaan pyöristettynä. Ylärajat tarkistettaisiin jatkossa rikosvahinkolain 27 a §:n nojalla

annettavalla asetuksella kolmivuotiskausittain rahanarvon muutosta vastaavasti. Pykälään ehdotetaan lisättäviksi viittaukset muutettavaksi ehdotettuun 5 ja 5 a §:ään.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on viimeistelty virkatyönä oikeusministeriössä. Ehdotetut muutokset sisältyvät jo hallituksen esityksen muotoon laadittuun, kesäkuussa 1996 luovutettuun työryhmän mietintöön, josta ne on asian kiireellisyyden vuoksi otettu erilliseen esitykseen. Oikeusministeriön 28 päivänä helmikuuta 1995 asettaman työryhmän tehtävänä oli laatia tarpeelliset ehdotukset rikosvahinkolain soveltamisessa ilmenneiden epäkohtien poistamiseksi. Valtiontaloudellisista syistä muita mietintöön sisältyviä muutosehdotuksia ei kuitenkaan voida toteuttaa vielä vuoden 1997 aikana.

Mainitussa oikeusministeriön asettamassa työryhmässä olivat edustettuina valtiokonttori, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Mielen-terveysseura, useiden järjestöjen yhdessä ylläpitämä Rikosuhripäivystys sekä Unioni, Naisasialiitto Suomessa ry:n alainen Raiskauskriisikeskus Tukinainen.

Työryhmän mietinnöstä saatiin lausunnot valtiovarainministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, vakuutus oikeudelta, valtiokonttorilta, Suomen Asianajajaliitolta, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Kuluttajien vakuutustointolalta, Suomen Mielen-terveysseuralta ja Suomen Lakimiesliitto ry:ltä. Vakuutus-

oikeus puolsi nimenomaisesti tässä esityksessä ehdotettuja muutoksia. Muut lausunnonantajat eivät ottaneet kantaa niihin.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan lakia sovellettaisiin taannehtivasti korvausasioihin, jotka perustuvat 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen tehtyihin rikoksiin. Ratkaisevaa olisi siten yksinomaan se, milloin korvaushakemuksen perusteena oleva rikos on tehty. Merkitystä ei olisi esimerkiksi sillä, milloin korvaushakemus valtiokonttorille on tehty. Koska ehdotettu enimmäiskorvaus vastaisi määrältään vuoden 1995 lopussa voimassa olleen lain mukaista enimmäismäärää lähimpään kymmeneen markkaan pyöristettynä, vahingon kärsineen kannalta ei käytännössä olisi merkitystä, kumman lain mukaan ansionmenetyksen korvausta koskeva vaatimus käsitellään. Lisäksi säädettäisiin, että ehdotettujen enimmäiskorvausten markkamäärät tarkistetaan rahanarvon muutosta vastaavasti ensimmäisen kerran jo vuoden 1998 alusta. Muiden rikosvahinkolaissa mainittujen korvausten ylärajat on edellisen kerran tarkistettu vuoden 1995 alusta, ja tarkoituksenmukaista olisi, että kaikki kolmivuotiskausittain tarkistettavat markkamäärät tarkistettaisiin samanaikaisesti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista 21 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (935/73) 5 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 5 a ja 27 a §, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 2 kohta 20 päivänä tammikuuta 1984 annetussa laissa (63/84), 5 a § 29 päivänä marraskuuta 1985 annetussa laissa (916/85) ja 27 a § 14 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1110/90), seuraavasti:

5 §

Henkilövahingon kärsineelle suoritetaan korvaus:

2) tulojen ja elatuksen vähentymisestä, jolloin korvaus on enintään 660 markkaa päivältä vähennettynä vahingon kärsineelle samalta ajalta mahdollisesti tulevalla tulolla tai elatuksella; sekä

rikoksesta poliisille, vaatinut syytettä nostettavaksi tai esittänyt asiassa rangaistusvaatimusta.

27 a §

Edellä 5 §:n 1 momentissa sekä 5 a, 7 ja 10 §:ssä mainitut markkamäärät tarkistetaan asetuksella kolmivuotiskausittain rahanarvon muutosta vastaavasti.

5 a §

Työnantajalle korvataan palkka tai sitä vastaava korvaus, jonka työnantaja on maksanut rikoksella aiheutetun henkilövahingon kärsineelle työkyvyttömyyden ajalta. Korvaus on kuitenkin enintään 660 markkaa päivältä. Korvausta ei suoriteta, jos henkilövahinko on aiheutettu asianomistajarikoksella ja asianomistaja ei ole ilmoittanut

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Lain 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 5 a §:ää sovelletaan korvausasioihin, jotka perustuvat 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen tehtyihin rikoksiin.

Lain 5 §:n 1 momentissa ja 5 a §:ssä mainitut markkamäärät tarkistetaan 27 a §:n nojalla annettavalla asetuksella ensimmäisen kerran 1 päivästä tammikuuta 1998.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Laki

rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista 21 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (935/73) 5 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 5 a ja 27 a §, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 2 kohta 20 päivänä tammikuuta 1984 annetussa laissa (63/84), 5 a § 29 päivänä marraskuuta 1985 annetussa laissa (916/85) ja 27 a § 14 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1110/90), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §
Henkilövahingon kärsineelle suoritetaan korvaus:

2) tulojen tai elatuksen vähentymisestä, *kuitenkin* enintään sairausvakuutuslain perusteella ilman lapsikorotusta suoritettavan vähimmäispäivärahan kymmenkertaisen määrän sekä vahingon kärsineelle samalta ajalta mahdollisesti tulevan tulon tai elatuksen erotus; sekä

2) tulojen tai elatuksen vähentymisestä, *jolloin korvaus on enintään 660 markkaa päivältä vähennettynä* vahingon kärsineelle samalta ajalta mahdollisesti *tulevalla tulolla tai elatuksella*; sekä

5 a §

Työnantajalle korvataan palkka tai sitä vastaava korvaus, jonka työnantaja on maksanut rikoksella aiheutetun henkilövahingon kärsineelle työkyvyttömyyden ajalta, ei kuitenkaan enempää kuin sairausvakuutuslain perusteella ilman lapsikorotusta suoritettavan vähimmäispäivärahan kymmenkertainen määrä. Korvausta ei suoriteta, jos henkilövahinko on aiheutettu asianomistajarikoksella ja asianomistaja ei ole ilmoittanut rikoksesta poliisille, vaatinut syytettä nostettavaksi tai esittänyt asiassa rangaistusvaatimusta.

5 a §

Työnantajalle korvataan palkka tai sitä vastaava korvaus, jonka työnantaja on maksanut rikoksella aiheutetun henkilövahingon kärsineelle työkyvyttömyyden ajalta. *Korvaus on kuitenkin enintään 660 markkaa päivältä.* Korvausta ei suoriteta, jos henkilövahinko on aiheutettu asianomistajarikoksella ja asianomistaja ei ole ilmoittanut rikoksesta poliisille, vaatinut syytettä nostettavaksi tai esittänyt asiassa rangaistusvaatimusta.

27 a §

Edellä 7 ja 10 §:ssä mainitut markkamäärät tarkistetaan asetuksella kolmivuotiskausittain rahanarvon muutosta vastaavasti.

27 a §

Edellä 5 §:n 1 momentissa sekä 5 a, 7 ja 10 §:ssä mainitut markkamäärät tarkistetaan asetuksella kolmivuotiskausittain rahanarvon muutosta vastaavasti.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Lain 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 5 a §:ää sovelletaan korvausasioihin, jotka pe-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rustuvat 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen tehtyihin rikoksiin.

Lain 5 §:n 1 momentissa ja 5 a §:ssä mainitut markkamäärät tarkistetaan 27 a §:n nojalla annettavalla asetuksella ensimmäisen kerran 1 päivästä tammikuuta 1998.
